بەش........مێژوو.......................

کۆلێژ.....ئاداب........................

زانکۆ .....زانکۆی سەلاحەددین........................

بابەت .....بیرکردنەوە و شیکردنەوەی مێژوویی........................

پەرتووکی کۆرس – (قۆناغی چوارەمی گشتی / کۆرسی یەکەم)

ناوی مامۆستا م. شرمین کریم عبدالرحمان

ساڵی خوێندن: 2024/2023

پەرتووكی كۆرس
Course Book

	1. ناوی كۆرس
م.شرمين كريم عبدالرحمان	2. ناوی مامۆستای بەر پرس
ئاداب / مێژوو	3. بەش/ كۆلێژ
ئیمێل:sharmen.abdulrahman@su.edu.krd ژمارەی تەلەفۆن (بەپەی ئارەزوو):	4. پەیوەندی
بۆ نموونە تیۆری: 2 یەكە بابەت / كورد لە شارستانیەتی ئیسلامی پراكتیک: تەنها بابەتەكە تیوریە	5. یەكەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک
بۆ نموونە تیۆری: 3 یەكە بابەت / لێكدانەوە و شیكردنەوەی مێژوویی پراكتیک: بابەتەكە تیوریە	6. ژمارەی كاركردن
	7. كۆدی كۆرس
لێرە مامۆستای وانەبێژ پرۆفایەلێک دەنووسێت لەسەر ژیانی ئەكادیمی خۆی (تەنها ئەكادیمی) یان ئاماژە بە Webpage, Blog, Moodle دەكات	8. پرۆفایەلی مامۆستا
	9. وشە سەرەكیەكان

10. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

لێرە مامۆستای وانەبێژ باس لە کۆرسەکە دەکات بە شێوەیەکی گشتی کە پێویستە ئەم خاڵانەی خوارەوە بگرتەوە:

- **گرنگی خوێندنی کۆرسەکە (بابەتەکە)**
- **تێگەیشتنی چەمکی سەرەکی کۆرسەکە**
- **بنەما وبیردۆزی کۆرسەکە**
- **زانینی تەواو بە لایەنە گرنگیەکانی بابەتەکە**
- **زانین وتێگەیشتنی پێویست بۆ دابین کردنی هەڵی کار**

بایەتی (**لێکدانەوە و شیکردنەوەی مێژوویی**) یەکێکە لە بابەتە گرنگ و بایەخدارەکانی قۆناغی سێیەمي کوردي بەشی مێژووی زانکۆی سەلاحەددین، بۆ ساڵی خوێندنی (2023-2024) کەتیایدا تیشك دەخرێتە سەر **لێکدانەوە و شیکردنەوەی مێژوویی:** بەتایبەتی لی باس کردن لە مێژوو شیکردنەوەی قۆناغەکان و لێکۆڵینەوە لێیان، بێجگی لی مانەش ڕوون کردنەوەی بیروبۆچوونی بەشێکی زۆر لە فەیلەسوفان شیکردنەوەکانیان بۆ مێژوو بخەینەڕوو، تاوەکو قوتابی لەسایەی ئەو زانیاریانەی وەریدەگرێت بەرچاو روون و شارەزا بێت لەو سەردەمە مێژووییە، تاوەکو بتوانێ توێژینەوەی ئەکادیمی لەم سەدەمە مێژووییەدا ئامادە بکات، چونکە بابەتێکی گرنگە بەو پێیەی قوتابیان دوور دەخاتەوە لە شێوە دووبارەکەی مێژوو کە تەنها وەك چیرۆك و لەبەر کردن بێت بگرە، ئەمەش وایکردووە قوتابیان زۆر بەپەرۆشەوە لە گرنگی بابەتەکە بڕوانن و هەوڵبدەن زۆرترین زانیاری لەسەر چۆنیەتی شیکرجەوە و لێجدانەوەی مێژوویی فێر ببن.

11. ئامانجەکانی کۆرس

1- ڕوون کردنەوەی بیروبۆچوونی بەشێکی زۆر لە فەیلەسوفان شیکردنەوەکانیان بۆ مێژوو بخەینەڕوو.

2-ئاشنا کردنی قوتابی بە لێکۆڵەرانی مێژوو.

3- تێگەیشتن لەوەی کە مێژوو چیرۆك و دووبارەیی نیە .

12. ئەرکەکانی قوتابی

لێرە مامۆستا بەرپرسیارێتی قوتابی خوێندکار ڕووندەکاتەوە سەبارەت بە کۆرسەکە بۆ نموونە ئامادەبوونی قوتابیان لە وانەکاندا، لە تاقیکردنەوەکاندا، راپۆرت و ووتار نووسین... هتد.

پێویستە قوتابی ئامادەبێت لەسەرجەم وانەکان بەشێوەیەکی بەردەوام .

پێوستە قوتابی بەشداربێت لە وانەکان بەشێوەیەکی کردارەکی لەرێگای دەربرینی بیرو بۆچوونەکانی خۆی.

پێوستە لەسەر قوتابی ئامادەبێت بۆ تاقیکردنەوەی رۆژانەو تاقیکردنەوەی مانگانە بۆ دیاریکردنی ئاستی و کۆکردنەوەی نمرەی کۆششی کۆرسەکانی.

پێوستە لەسەر قوتابی لەو کۆرسدا ڕاپۆرت توێژینەوە بکات وەکو راهێنانێك بۆ قۆناغی کۆتایی ، چونکە لەوێدا توێژینەوەی دەرچون دەنوسێت.

13. ڕێگەی وانە ووتنەوە

لێرەدا مامۆستا هەموو رێگە و گشت هۆکارەکان دەگرێتە بەر لە پێناوی زیاتر ئاشنا کردنی قوتابی بە بابەتەکە هەر لە لەپێناو زیاتر مانەوەی زانیاری لەهزری قوتابیان و باشتر ئاشنابوونیان بەبابەتەکە واباشترە بەشێوەی پاوەربۆینت لەرێگەی داتاشۆ پێشکەش بکرێت لەگەڵ بەکارهێنانی پێنووس و تەختەنووس بۆ وشە نەناسراوەکان و ساڵەکان هەروەها بەکارهێناني نەخشە و فیلمی دۆکۆمێنتی پێویستە سودی لێوەربگرێت.

14. سیستەمی هەڵسەنگاندن

لێرە مامۆستا جۆری هەڵسەنگاندن (تاقیکردنەوەکان یان ئەزموونەکان) دەنووسێت بۆ نموونە تاقیکردنەوەی مانگانە، کویزەکان، بیرکردنەوەی ڕەخنەگرانە (پریزەنتەیشن)، ڕاپۆرت نووسین، ووتار نووسین یان ئامادەنەبوونی خوێندکار لە پۆلدا...هتد. ئامانە چەند نمرەی لەسەردەبێت و مامۆستا چۆن نمرەکان دابەشدەکات؟

لەم بابەتەدا هەڵسەنگاندنی مامۆستا وەستاوە لەسەر ئەم پۆەرانەی خوارەوە :

1_ تاقیکردنەوەکانی مانگانەو کویزەکان (30) نمرەی بۆ تەرخانکراوە .

2_ نوسینی راپۆرت و توێژینەوە (5) نمرەی بۆ تەرخانکراوە

3_ چالاکی و ئامادەبوونی کردارەکی قوتابیش لەناو هۆڵی خوێندن (5) نمرەی بۆ تەرخانکراوە . بەو هەلسەنگاندنەش (40) نمرەی کۆششی کۆرس بۆ قوتابی دەردەچێت .

4–تاقیکردنەوەی کۆتایی کۆرس لەسەر 60 نمرە دەبێت.

15. دەرئەنجامەکانی فێربوون

پڕکردنەوەی ئەم خانەیە زۆر گرنگە، مامۆستا دەرئەنجامەکانی فێربوون دەنووسێت. بۆ نموونە: ڕوونی ئامانجە سەرەکیەکانی کۆرسەکە (بابەتەکە) بۆ خوێندکار
گونجاندنی ناوەڕۆکی کۆرسەکە بە پێویستی دەرەوە و بازاڕی کار
قوتابی چی نوێ فێردەبێت لە ڕێگەی پێدانی ئەم کۆرسەوە؟

بەو پێیەی بابەتەکەی ئێمە تایبەتە بە زانستە مرۆڤایەتیەکان و بابەتێکی تیرۆیە هێندە وابەستە نیە بە بازاری کارەوە ، بەلام لە هەمان کاتدا لەو کورسە قوتابی فێر دەبی چۆن بەدواداچون و توێژینەوە بکات ، هەروەها ئاشنا دەبیٚ بە مێژووی میسر و شامی کۆن و پەرەسەندنەکانی، هاوکات بەدیارختنی خستنی لایەنی شارستانیەتی ئەو ولاٌتە و کاریگەریەکانی لەسەر ئێستا.

لەلایەکیدیکەشەوە وا لە قوتابیان بکرێت کە چۆن بتوانن هەڵسەنگاندن بۆ ئەو مێژووە بکەن و چۆن مامەڵە لەگەڵ سەرچاوەکان بکەن و لایەنی زانستی و بیرورا جیاوازەکان دەربارەی مێژووی ئەو ولاٌتە شیبکەنەوە.

16. لیستی سەرچاوە

- سەرچاوە بنەڕەتیەکان
- سەرچاوەی سوودبەخش
- گۆڤار و ریڤیوو (ئینتەرنێت)
-

- **المراجع والمصادر:**

1. نظرة غي التفسير التاريخي عند المؤرالخين المسلمين
2. تاملات في الفلسفة ابن خلدون التاريخية
3. تفسير التاريخ عبدالحميد صديقي
4. التاريخ المؤريخون
5. تقسير مسار التاريخي
6. فلسفة هيكل للتاريخ
7. فلسفة التاريخ عند هبكل
8. فلسفة التاريخ عند فيكو
9. فلسفة التاريخ عند شبنجلر
10. فلسفة التاريخ عند ابن خلدون

11.کەمال مەزهەر مێژوو

12.رەحیم سابیر فەلسەفەی مێژوو

13.هیکل محاضرات فی فلسفه تاریخ

14.هاشم یحی ملاح المفصل فی فلسفه تاریخ

15.عبدالله الغربی مفهوم التاریخ

16.عماددالدین خلیل التفسیر الاسلامی للتاریخ

17.مەریوان عەبدول شپنگلەر و فەلسەفەی مێژوو

18. بیلخاتوف رۆلی کەسایەتی لە مێژوودا

<u>سایتی ئەلیکترۆنی</u>

کتب مهارات التفکیر التاریخی

https://www.noor-book.com/tag/%D9%85%D9%87%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%81%D9%83%D9%8A%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%A7%D8%B1%D9%8A%D8%AE%D9%89

17. بابەتەکان	**ناوی مامۆستای وانەبێژ**
• بنچینەی وشەی مێژوو • ئایا وشەی مێژوو بە مانای دیاری کردی کات دێت؟ • مێژوو لە رووی زاراوەییەوە هەر لە کۆنەوە تاوەکو ئێستا چەندەها پێناسەیان بۆ مێژوو داناوە: • پێناسەی مێژوو • مێژوو دابەش دەبێت بەسەر چەند لایەنێکدا • گرنگی ڕابردوو لە دیراسەت و خوێندنەوەی مێژوودا چیە: • لێکۆلینەوە و شیکردنەوەی رابردوو و هۆکار لە ئێستا و ئەنجامیش لە داهاتوو. لێکدانەوە و شیکردنەوەکانی مێژوو وشەی مێژوو بە مانای دیاری کردی کات دێت بنچینەی وشەی مێژوو مێژوو لە رووی زاراوەییەوە هەر لە کۆنەوە تاوەکو ئێستا چەندەها پێناسەیان بۆ مێژوو داناوە: پێناسەی مێژوو مێژوو دابەش دەبێت بەسەر چەند لایەنێکدا گرنگی ڕابردوو لە دیراسەت و خوێندنەوەی مێژوودا چیە:	ناوی مامۆستا وەک: ٢ کاتژمێر

	ڕەوتی مێژوو جیاوازی نێوان زانست و مێژوو گرنگترین ئەوقوتابخانانەی کە لێکدانەوەیان بۆ مێژوو کردووە ئایینی بۆ مێژوو لێکدانەوەی کۆنفۆشیۆسی بوزایی جولەکە مەسیحی ئیسلام لێکدانەوەی تۆینبی شپنگلەر ئیبن خەلدون ڤیکۆ مادیگەرایی هیگل
	18. بابەتی پراکتیک (ئەگەر هەبێت)
ناوی مامۆستا	لێرە مامۆستای وانەبێژ ناونیشانی هەموو ئەو بابەتە پراکتیکانە دەنووسێت کە بەنیازە بیڵێتەوە لە تێرمەکە. هەروەها کورتەیەک لە ئامانجی هەر یەک لە بابەتەکان وبەروار وکاتی وانەکە دەنووسێت. **وانەکان لە بەشەکەی ئێمە زارەکین و وانەی پراکتیکی کەمە بەڵام هەندێ جار بە وێنەو ڤیدیۆی دیکۆمێنتاری شتەکان بۆ قوتابیان روون دەکرێتەوە**

19. تاقیکردنەوەکان

1. دارشتن: لەم جۆرەتاقیکردنەوەیە پرسیارەکان زۆربەی بە وشەی وەک روون بکەوە چۆن...؟ هۆکارەکان چی بوون...؟ بۆچی...؟ چۆن...؟ دەستپێدەکات.
لەگەڵ وەڵامی نموونەییان
نموونە دەبێت دەستەبەربکرێت

2. راست وچەوت: لەم جۆرە تاقیکردنەوەیە رستەیەکی کورت دەربارەی بابەتێک دەستەبەردەکرێت وپاشان قوتابی بە ڕاست یان چەوت دادەنێت.
نموونە دەبێت دەستەبەربکرێت.

3. بژاردەی زۆر: لەم جۆرە تاقیکردنەوەیە ژمارەیەک دەستەواژە دەستەبەردەکرێت لە ژێر رستەیەک وپاشان قوتابیان دەستەواژەی راست هەڵدەبژێرێت. نموونە دەبێت دەستەبەربکرێت.

1- **هۆ :** هۆکاری شیکردنەوەیی مێژوویی چیە؟

2- **باسکردن:** باس لی لێکدانەوە و وەخمەکانی تۆینبی بکە بۆ مێژوو؟

3- **هەڵسەنگاندن:هەڵسەنکاندن بۆ بۆچوونەکانی هیگل بکە لە بارەی لێکدانەوەی مێژوویی.**

4- **تایبەتمەندی:** تایبەتمەندی لێکدانەوەی ئیبن خەلدون و ڤیکۆ چیە.

5- **بەراورد:** بەراوردی لێکدانەوەی ئیبن خەلدون و ڤیکۆ بکە؟

6- **ئەمانە بناسێنە:**

مێژوو، شپنگلەر ، لێکدانەوەی کۆنفۆشیۆسی، مارکس.

20. تێبینی تر لێرە مامۆستای وانەبێژ دەتوانێت تێبین وکۆمەنتی خۆی بنوسێت بۆ دەوڵەمەندکردنی پەرتووکەکەی.
21. پێداچوونەوەی هاوەڵ ئەم کۆرسبووکە دەبێت لەلایەن هاوەڵێکی ئەکادیمیەوە سەیر بکرێت و ناوەڕۆکی بابەتەکانی کۆرسەکە پەسەند بکات و جەند ووشەیەک بنووسێت لەسەر شیاوی ناوەڕۆکی کۆرسەکە و واژووی لەسەر بکات. هاوەڵ ئەو کەسەیە کە زانیاری هەبێت لەسەر کۆرسەکە و دەبیت پلەی زانستی لە مامۆستا کەمتر نەبێت.